

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Helena Wiberg
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-02-10

1 (5)

Diarienummer
2020/ASN 0003

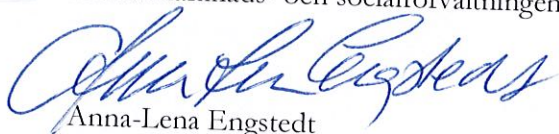
Arbetsmarknads- och socialnämnden

Beslut om att upphandla insatsen boendestöd enligt Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

Förvaltningens förslag till beslut i arbetsmarknads- och socialnämnden

1. Kundval för insatsen boendestöd i ordinärt boende enligt Lag (2008:962) om valfrihet, LOV, avskaffas.
2. Förvaltningschefen ges i uppdrag att genomföra upphandling av kundval för insatsen boendestöd i ordinärt boende enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling.
3. Antalet utförare begränsas i upphandlingen till tre stycken.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Anna-Lena Engstedt
Förvaltningschef

Sammanfattning

Förvaltningschefen gavs på arbetsmarknads- och socialnämndens sammanträde den 29 oktober i uppdrag att utreda eventuell upphandling av insatsen boendestöd enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Förvaltningen förordar efter utredning att upphandling enligt LOU ska genomföras, och att antalet utförare ska begränsas.

Bakgrund

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutade på sitt sammanträde den 29 oktober 2019¹ att boendestödet i kommunal regi skulle upphöra som utförare inom valfrihetssystemet. Förvaltningschefen gavs vidare i uppdrag att utreda eventuell upphandling av insatsen boendestöd enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU).

Beskrivning av ärendet

Boendestödet i kommunal regi har i samband med omstrukturering av verksamheten utgått som leverantör av boendestöd inom valfrihetssystemet, där endast boendestöd i ordinärt boende ingår. Förändringen betraktades som ett första steg, där nästa steg var att utreda om boendestödet istället bör upphandlas enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling.

Under en övergångsperiod görs individuella bedömningar av insatser för aktuella personer som valt det kommunala boendestödet. Under övergångsperioden gör förvaltningen en noggrann bedömning kring varje enskild brukare för att tillgodose den enskildes behov.

Upphandling av insatsen boendestöd enligt LOV respektive LOU

Möjligheten för brukare att välja utförare brukar anges som den största fördelen med LOV. Brukarnas valmöjlighet ska skapa incitament för leverantörerna att tillhandahålla en tjänst av hög kvalitet, för att inte riskera att stå utan brukare och slås ut från marknaden. Alla företag eller organisationer som uppfyller villkoren och kraven i anbudsunderlaget vid LOV blir antagna i kommunens valfrihetssystem och ingår efter godkännande i valfrihetssystemet. Det går således inte att begränsa antalet utförare och nya utförare kan antas successivt. LOV kräver mer omfattande administration i form av löpande annonsering, uppföljning och att kommunen som upphandlande myndighet ger tillräcklig information till den enskilde för att möjliggöra ett medvetet val.

Vid upphandling enligt LOU publiceras anbuden istället under en begränsad tid. En fördel med att använda LOU vid upphandling är att det går att begränsa

¹ § 1094

antalet utförare, samtidigt som ett kundvalssystem kan tillämpas bland de upphandlade utförarna. Färre utförare ger bättre förutsättningar för att skapa tätare relationer, vilket ger goda förutsättningar för en bättre uppföljning och närmare samverkan.

Tabell 1, sammanfattande skillnader mellan LOU och LOV²

	Kundval enligt LOU	Kundval enligt LOV
Antal utförare	Förutbestämt	Obegränsat
Valmöjlighet	Ja, till dess att utförarkvoten har fyllts	Ja, om inte kapacitetstak nåtts
Kontinuitet för brukaren	Kan minska vid ny upphandling	Minskar om utföraren upphör
Administration för förvaltningen	Mindre omfattande då antalet utförare begränsas	Mer omfattande då antalet utförare är obegränsat och upphandling pågår kontinuerligt
Samverkan med utförare	Mindre omfattande då antalet utförare begränsas	Mer omfattande då antalet utförare är obegränsat
Uppföljning	Mindre omfattande då antalet utförare kan begränsas	Mer omfattande då antalet utförare är obegränsat
Information	Mindre omfattande med begränsat antal utförare	Mer omfattande med kontinuerligt antagande av nya aktörer

Kvalitetsaspekter inom valfrihetssystem

Kvalitetsaspekter inom valfrihetssystem har framförallt studerats inom äldreomsorgen. Hjalmarsson & Wånell³ menade att möjligheten till val till följd av valfrihetssystem inte har drivit på kvalitetsförbättringar. Brukaren kan ha svårt att göra val, exempelvis på grund av kognitiva svårigheter. Användarnas nöjdhet skiljer sig heller inte åt beroende på vilken organisation som utför

² För mer omfattande beskrivning av skillnader se <https://www.botkyrka.se/download/18.77c5777516a53a157c4108d3/1556546069219/Utreddning%20valm%C3%B6jlighet.pdf>

³ Hjalmarsson & Wånell (2013). *Valfrihetens LOV. En studie om vad Lagen om valfrihet betyder för den som har hemtjänst, för kommunen och för utförarna*. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, Rapport 2013:1.

tjänsten. Socialstyrelsen⁴ har också visat att intresset hos brukare för att välja alternativt byta utförare är lågt, vilket hämmar den kvalitetsförbättring man avsett att få till stånd genom valmöjligheten.

Hjalmarsson & Wånells studie visade inte heller på ökad effektivitet. Många aktörer kan istället leda till att kostnaderna ökar, det blir fler och längre resor och det försvårar och fördyrar samverkan mellan vårdgivare.

Kvalitetsaspekter inom boendestödet i Tyresö

Under 2017 granskade kvalitetsenheten i Tyresö kommun samtliga verksamheter som utför boendestöd i kommunen. Granskningarna visade att de utförande verksamheterna höll varierande kvalitet. De åtgärder som vidtogs till följd av granskningen återrapporterades till socialnämnden i november 2017.⁵

Förvaltningens utredning har visat att intresset hos de målgrupper som kan beviljas boendestöd att välja eller byta utförare är lågt. För personer med funktionsnedsättningar kan det vara svårt att ta till sig information om olika utförare. Vidare krävs en mer omfattande administration för att säkerställa tillräcklig avtalsuppföljning, kvalitetssäkring, information till den enskilde och kapacitet att kontinuerligt kunna bedöma inkomna anbud och teckna avtal med eventuella nya utförare⁶.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att kundval inom insatsen boendestöd enligt Lag (2008:962) om valfrihet, LOV, avskaffas och att förvaltningschefen ges i uppdrag att istället genomföra upphandling av insatsen boendestöd i ordinärt boende enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling.

Medan marknaden är avgörande för antalet vid LOV ger upphandling enligt LOU möjligheten att begränsa antalet utförare. Det ser förvaltningen som en fördel, med tanke på att målgruppen har svårigheter att göra ett informerat val. Samtidigt möjliggör även upphandling enligt LOU också ett kundval, utifrån

⁴ Socialstyrelsen (2012). *Valfrittssystem ur ett befolknings- och patientperspektiv – Slutredovisning*.

⁵ Socialnämnden 2017-11-29 § 1103

⁶ Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-10-29 § 1084

den begränsning som gjorts av förvaltningen vid upphandlingsförfarandet. Vidare kräver LOV en mer omfattande kontrollverksamhet, som ger ökade administrationskostnader för kommunen. Med färre utförare kan förvaltningen skapa tätare relationer till varje utförare. Det ger förutsättningar för en bättre uppföljning och närmare samverkan. Förvaltningen förespråkar att upphandlingen begränsas till tre utförare. Det ger förvaltningen förutsättningar att skapa dialog med utförarna, samtidigt som den enskilde som vill ges möjlighet att välja bland ett antal utförare.

